

KT Taina Peltonen, Katja Törmänen, Leena Tiiro, Aila Paaso, Minna Paakkola, Kirsti Keränen ja Pekka Ylitalo.

Kylät kunnan vetovoimaksi - Olhavassa keskityttiin kehittämiseen

Viime keskiviikkona Olhavan koululla Olhavan seudun kehittämissyhdistys ry järjesti yleisötilaisuuden, jonka teemana olivat elinvoimaiset kylät, kunnan ja kylien yhteistyö ja kyläkoulujen merkitys kunnan elinvoimaisuudelle.

Tilaisuuden avasi Olhavan seudun kehittämissyhdistyksen puheenjohtaja Kirsimaria Pakonen, joka avauksessaan kertoi yleisötilaisuuden lähtökohdista olleen liin kunnan uusi kuntastrategia. Kuntastrategian ensimmäinen lupaus on "Iin väestö kasvaa, yrityksiä perustetaan ja niitä sijoitetaan liihin ja työpaikkojen määrä kasvaa vahvasti."

Lisäksi kuntastrategiassa on lupaus kylien ja keskustan asuinalueiden kehittämisestä, nuorten terveen itsetunnon vahvistamisesta, sekä ruuhkavuosia elävien ihmisten arjen sujuvoittamisesta. Pakonen mainitsi puolitoista vuotta kestäneen taistelun Olhavan koulun säilyttämisestä, jonka johdosta on toisissaan alettu pohtimaan kylien merkitystä osana kunnan elinvoimaisuutta.

Tilaisuuden alustajina toimivat KT, post doc -tutkija Taina Peltonen sekä yrittäjä ja kyläaktiivi Ismo Reitmaa. Peltonen on Suomen kärkitutkijoita pieniin kyläkouluihin liittyvissä asioissa; esim. kyläkoulujen kasvatuksellinen moninaisuus, yhdysluokkapedagogiikkaa sekä esiopetuksen toteutus osana 1-2lk opetusta. Hän on myös mukana kansainvälisissä tutkijaverkostoissa, joissa paneudutaan yhdysluokkapedagogiikkaan, joka maailmalla tunnetaan nimellä "multiage" pedagogiikka. Lisäksi hänellä on vuosikymmenien kokemus sivistysjohtajana, rehtorin sekä opettajan tehtävistä erikoisissa kouluissa ja kunnissa.

Peltonen nosti esille huolen, että vuonna 2000 Suomessa oli vajaa 1300 alle 50 oppilaan lähikoulua ja vuonna 2022 enää reilut 100. Yli puolet Suomen peruskouluista on lakkautettu viimeisen kolmenkymmenen vuoden aikana kohdistuen erityisesti maaseudun lähikouluverkkoon, joka on supistunut yli 90 prosenttia.

Lakkautuksia on perusteltu säästösyillä, vaikka todelliset laskelmat ovat perustuneet enempi arvioihin, eikä lopullisia säästöjä ole voitu todentaa, kun kuntatalouden kokonaisuutta tarkastellaan.

Peltonen korosti pienten koulujen etuja muun muassa lasten sosiaalisen pääoman kasvun, henkisen kehityksen ja itsetunnon kehittymisen kannalta: "Pieni koulu hoitaa lasta. Siitä hyötyvät erityisesti erityisen tuen tarpeessa olevat lapset. Kustannussäästöjä pienen koulun lakkauttamisesta harvoin saadaan, mutta lasten päivittäinen koulukäytännössä vietetty aika kasvaa, mikä on poissa kaverien ja harrastusten parissa vietetystä ajasta."

"Ei ole olemassa tiettyä oppilasmäärää, joka määrittää elinkelpoisen koulun. On tarkasteltava kokonaisuutta niin lapsen, koulun sijainnin kuin kunnan edunkin suhteen." Peltonen nosti puheenvuorossaan esille kyläkoulujen vaikutuksen alueen elinvoimaan, erityisesti kun koulun sijainti palveluiden saatavuuden osalta on strateginen. Perheille tärkeiden lähipalvelujen puuttuminen vähentää alueen vetovoimaa.

Kylien pito- ja vetovoimaa vahvistamalla lisätään kunnan elinvoimaa

Reitmaa kehotti valtuutettuja haastamaan viranhaltijoita: "Palveluita voidaan aina asustaa, mutta kehittäminen vaatii taitoa." Elinvoimaisen kunnan lähtökohdaksi on jatkuva kehittäminen, jolla saadaan kuntaan lisää asukkaita ja yrityksiä ja tätä kautta verotuloja. Hän kertoi Jämsässä toteutuneesta hankkeesta, jossa kylät ja kunta yhdistivät voimansa ja saivat aikaan kasvua ja kehittymistä kylille ja sitä kautta koko kunnalle.

Tilaisuudessa järjestettiin myös keskustelupaneeli, johon tilaisuuden alustajien lisäksi osallistuivat valtuustoryhmien nimeäminä Kirsti Keränen (ps.), Minna Paakkola (kesk.), Aila Paaso (vihr.), Leena Tiiro (vas.), Katja Torvinen (kok.) ja Olhavan seudun edustajana perheenisä Pekka Ylitalo.

Yli-Olhavassa asuva Pekka Ylitalo kulkee töissä Oulunsalossa. Hän nosti esiin Olhavan hyvän sijainnin suhteessa Kemiin ja Ouluun. Remontoitu nelostie tarjoaa liin kunnan alueelta hyvät kulkuyhteydet sekä etelään että pohjoiseen. Lisäksi valo-

kuitu mahdollistaa etätönnä toimialalla; myös yrityksille. Ylitalo pohti, että lii voisi hyötyä enemmän Kemiin rakenteilla olevasta biotuotetehtaasta.

Lisäksi Ylitalo näki erittäin potentiaalisen mahdollisuutena - erityisesti Kuivaniemen, Olhavan sekä Oijärven alueiden vetovoimalle - Ranualla suunniteltua vihreän metanolin tehdasta, jonka investoinnin kokonaisarvo olisi 800 miljoonaa euroa. Uusien työpaikkojen myötä näistä hankkeista hyötyisi myös lii, mikäli elinkeinopoliittikkaa sekä kaavoitusta ohjataan oikeaan suuntaan. Ylitalo nostaa esille kaksi tärkeää syytä, miksi ihmiset haluavat muuttaa liihin: työ ja toimitus lähipalvelut. Muut ovat toissijaisia seikkoja, Ylitalo kiteyttää.

Leena Tiiro pohti, mikä erottaa liin muista Oulun vieressä sijaitsevista maalaiskunnista kilpailussa työssäkäyvistä asukkaista. Itsekin kyläaktiivina hän toivoi laajempaa yhteistyötä eri kylien yhdistysten välillä.

Minna Paakkola nosti esiin, että kunta yksin ei pysty toimimaan kehittäjänä, vaan tarvitaan yhteistyötä niin yritysten kuin

yhdistystenkin kanssa. Kunnan tehtävä on järjestää peruspalvelut, mutta kunta yksin ei voi olla vastuussa kylien elinvoimaisuuden säilymisestä. Paakkola toivoi, että tilaisuudessa käyty keskustelu johtaisi aitoon yhteiseen kehittämiseen.

Tilaisuudessa viriinyt keskustelu oli aktiivista, johon kaikki osapuolet toivoivat jatkoa. Kylien ja valtuustoryhmien edustajat kokivat, että kylien yhteistyön aktivoiminen tavoitteelliseksi toiminnaksi mahdollistaisi laajempaa hankkeiden toteuttamista. Samalla todettiin, että kylien yhteistyö ei riitä, myös kunnan toiminta ja tavoitteet tulee olla samansuuntaisia. Liin kunnanvaltuusto on juuri työstänyt ja hyväksynyt kuntastrategian vuoteen 2030. "Kunnan strategian tulee ohjata päätöksentekoa, muutoin sillä ei ole mitään merkitystä", painotti Reitmaa puheenvuorossaan. Kunnan toimintaympäristöä ennakoivasti analysoiden sekä aktiivisella ja kehittäväällä otteella on mahdollista saada elinvoimaa vahvistavia tuloksia; myös sivukylille.

Olhavan seudun kehittämissyhdistys ry

Kuvassa työssäkäyntialue Yli-Olhavassa asuvan näkökulmasta. Esimerkiksi Ylitalon työpaikka on Oulunsalossa. Kuivaniemi-Olhava-Oijärvi -sektorin asukkaiden näkökulmista sekä Kemi etä tuleva Ranuan metanoli tehdas ovat normaalilla työssäkäyntialueella.

Yrittäjä Ismo Reitmaa kannusti tekemään töitä koko kunnan elinvoiman parantamiseksi.

KT Taina Peltonen on tehnyt väitöskirjansa pienistä kyläkouluista. Peltonen toi esille, että Suomessa lakkautettiin vuosina 2000-2004 noin 300 koulua, mutta silti opetuspuolen menot kasvoivat 24 % ja perusopetuksen tuottavuus laski 13 %. Myös oppilashuollon menot ovat kasvaneet, johon vaikuttaa lisääntynyt erityisopettajien määrä.